

אשית עצות בנפשי

שיחות זכונים

ממורינו ראש

הישיבה שליט"א

פרשת שופטים

תשפ"ג

בלתי מוגה

– פנימי –

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

ליל שישי פרישת ראה תשפ"ג

שבת מברכים אלול

יתירה, אין לנו בכלל השגה באהבתו אלינו, כל עבודת הס"מ הוא להגיד לנו שעזב ד' את הארץ, הקב"ה עזב אותנו ולא אוהב אותנו, והוא לא מקשיב לתפלותינו, בחורים ואברכים מסתובבים עם כל מיני לשון הרע שיש להם נגד השי"ת, שכאלו הקב"ה לא שומע לקולם, ולא רואה את המצוות שעושים ואת המסירות נפש שעושים, מסתובבים בשאלת עמלק של היש ד' בקרבנו אם אין, זה הכל עבודתו של הס"מ שמנסה כל הזמן לעשות פירוד בין יהודי להקב"ה, אבל אי אפשר באמת להפריד יהודי מהקב"ה, כי בסוף כולנו נחזור אליו בתשובה.

לפחד מזה שאנחנו לא מפחדים

אני אומר את כל זה כהכנה לשיעור לדעת שמגיע אלול, פשוט להזכיר לכם שהגענו לזמן הזה, רק עכשיו היינו באומן וכל אחד עמד שם אצל רבינו עם הקבלות הטובות שלו, כל אחד קיבל על עצמו שבשנה זו הוא יהיה ירא שמים, אין לי מושג איפה נעלמה השנה מבין האצבעות, הרי החלטנו שבשנה זו יהיה תפלות ולימוד התורה ודביקות בד', והכל נעלם, יש בכרסלב שיר: יארן יארן ווי זענט איר פארפארן, צו זענט איר אין וואסער דערטראנקען געווארן, צו זענט איר אין פייער פארברענט געווארן [שנים שנים, איפה נסעתם, האם במים טבעתם, האם באש נשרפתם], כתוב מהרה"ק הקדושת לוי זי"ע בעת שהבעל תפלה מכריז, ראש חודש אלול יהיה ביום החמישי ולמחרתו ביום השישי, כל בעלי חיים מתחילים לפחד, אפילו הדגים בים מפחדים, ור' נתן היה אומר, כמה אנחנו צריכים לפחד מזה שאנחנו

אנחנו כבר עומדים עכשיו בערב שבת מברכים אלול, השנה עברה, אתמול עוד היינו באומן אצל רבינו הקדוש, והנה השנה עברה, אם רוצים או לא, זה המצב, וכעת זה הזמן להתעורר, אלול, לא צריך לתת דרשות רק שומעים את המילה אלול מתעוררים, ככה היה פעם, ידעו שמגיע שבת מברכים אלול ומזה לבד כולם עשו תשובה, אלול הוא חודש כל כך יפה, יש לאנשים טעות, הם נכנסים לפחד וליאוש, אבל האמת היא שאלול הוא חודש כל כך יפה, דורשי רשומות אומרים שאלול ראשי תיבות אני לדודי ודודי לי, באלול נתגלה שהקב"ה אוהב את עם ישראל, ועם ישראל אוהב אותו, גם כל מי שבמשך כל השנה עסוק עם שטויות, כשמגיע אלול, נזכרים שיש בורא עולם, והולך להיות משפט, ובו ידונו על האדם ועל אשתו ועל ילדיו, ועל כל מה שקשור לבן אדם, לפרנסה שלו, ולכל אשר סביבו, ונותנים לנו כמה שבועות לפני ראש השנה כדי לעשות חשבון נפש ולחזור אל הקב"ה.

עבודת הס"מ – להפריד בינינו להקב"ה

רבותי, אנחנו צריכים לדעת שהקב"ה מאוד מאוד אוהב אותנו, אי אפשר בכלל להשיג את האהבה והרחמנות שיש להקב"ה אלינו, גם אם האדם חטא מאוד, וגם אם הגיע ח"ו למצב שהוא מחרף ומגדף את הקב"ה, עדיין הקב"ה אוהב אותו, זה כל מה שלומדים בפרשיות האלו, כל סדר דברים מלא מזה, גם מי שחירף וגידף נגד השי"ת בעבודה זרה, ברגע שהוא מגיע להקב"ה ואומר אני רוצה לחזור, אני רוצה לשוב בתשובה, הקב"ה מקבל אותו ברחמנות

במפעל, ועכשיו הוא מוריד אותי, רבש"ע אני יודע שהכל זה אתה, רק ככה אפשר לשרוד, אני לא יודע איך שורדים בלי זה, לאן פונים בעת צרה.

לקיים את העצות

כמה אנחנו צריכים להודות שזכינו ואנחנו יודעים מרבינו, אבל רק צריך לעשות את זה, גם אם לא יודעים מה להגיד, אבל עצם זה שיהודי עושה לעצמו זמן, ולוקח לעצמו כל יום דקה שתים להתבודדות, זה כבר דבר עצום, מישהו אמר לרבינו שהוא לא יודע מה לדבר בהתבודדות, רבינו אמר לו תגיד רק את המילה, רבש"ע, הוא אמר לרבינו שהוא כל כך ממורמר ואף את זה הוא לא יכול להגיד, אמר לו רבינו עצם זה שתקדיש את הזמן לדבר אל ד', זה מאוד חשוב, כל אלו שיש להם טענה שהם לא יכולים לדבר אל ד', הם צריכים לדעת שזה לבד נותן להם הרבה על מה לדבר, כי אחרי שאתה רואה שעובר יום שלם, ולא הצלחת לפתוח את הפה להקב"ה, אבל עם חברים היה לך מה לדבר ודיבר איתם כל היום, אפשר לראות אחרי שיעור ליל שישי, יש אברכים חכמים שמתפללים מעריב והולכים הביתה, ויש כאלו ששורפים את כל הלילה, אוכלים קצת טשולנט, ומפטטים עד הבוקר, וכשמגיע להתבודדות הם עייפים ואומרים שידברו מחר, תספר את כל זה לרבש"ע ותגיד לו: רבש"ע איך זה שאני יכול לדבר לילות שלמים עם חברים, ואיתך אני לא יכול לדבר, רבש"ע אני כל כך רוצה לדבר איתך, אני כל כך רוצה לזכור אותך כל היום, אני רוצה לחשוב עליך, אני רוצה להיות איתך רבש"ע, עצם זה שאומרים רבש"ע רבש"ע רבש"ע, זה חשוב למעלה, כמו ילד קטן שזועק אבא אבא אבא, והאבא מלטף אותו, זה רק משל קטן, כי כשיהודי זועק אבא נעשה רעש גדול בשמים.

הצעקה אבא – מבטלת כל הקטרוגים

צריך לדעת שברגע שיהודי ח"ו חוטא ופוגם

לא מפחדים בכלל מההכרזה של ראש חודש אלול, אם הדגים מפחדים כמה אנחנו צריכים לפחד מזה שלא מפחדים, אין אצלינו נפק"מ בין אלול לאדר, וזה צריך לעורר אותנו, חז"ל אומרים אין בשר המת מרגיש באיזמל, בשר שכבר מת לא מרגיש שחותכים אותו, לא צריך הרדמה, אבל כשחותכים בבשר חי זה כאבים נוראים, אם אנחנו לא מרגישים שמגיע אלול זה מראה על בשר המת, לא מרגישים שמגיע אלול ותשרי.

הצדיק מעורר אותנו

אבל רבינו הקדוש מעורר אותנו עם סיפורי המעשיות והשיחות הקדושות, הצדיק מעורר את האדם מהשינה, איך הצדיק מעורר אותנו מהשינה. על ידי זה שהוא מספר לנו את האמת, שהקב"ה כן אוהב אותנו, הוא כן מקשיב לנו לכל מילה שאנחנו מתפללים ומדברים אליו, הצדיק אומר לנו תספר להקב"ה על כל הנסיונות שעובר עליך, ואף שהקב"ה יודע הכל ועושה הכל, אבל הוא רוצה שתדבר אליו, ותספר לו הכל, תגיד לו: יש לי כאלו נסיונות קשים ומרים, היצר הרע התלבש עלי, אני מרגיש שאני כבר לא יכול להתגבר, אני רק נופל כל הזמן, אני כל רוצה להיות ירא שמים, אני רוצה להיות שמור.

מתנה – התבודדות

זה מתנה שרבינו נתן לנו, אני לא יודע מה אתם מרגישים, אבל אני מרגיש שבלי העצה הזאת, של התבודדות, לא הייתי יכול לשרוד, אני תמיד שואל לעצמי איך אנשים מצליחים לשרוד את החיים, את החיים הפשוטים של כל יום ויום, עם האשה והילדים והעבודה, איך שורדים בלי התבודדות, הרי דברים לא הולכים כמו שאתה רוצה, אבל כשיש לבן אדם התבודדות, הוא אומר להקב"ה: הרי אני יודע שהכל זה אתה, אתה מסתתר מתחת לכל זה, מתחת לדברי אשתי ומתחת התנהגות של הילדים שלי, ובתוך כל החיים שלי, ובכל דברי הבעל הבית בעבודה, הייתי במשרה מאוד גדולה

להרוג את האנשים מטעם המלכות, ואל תפתח את המכתב, זה משהו פרטי, ושם היה כתוב: כאשר יבוא האיש המביא את המכתב הזה, תשליך אותו מיד אל תוך כבשן האש, היהודי לקח את המכתב, ובדרך הוא עבר ליד איזה בית כנסת ואמרו לו שחייבים שם מוהל או עשירי למנין, וביקשו ממנו שיכנס למול ויהיה עשירי, אז הוא אמר שהוא מאוד ממהר כי יש לו שליחות מהמלך, הם אמרו לו שאי אפשר שיתחמק כי חייבים למול את הילד, ובינתיים קפצין פאשא עוקב אחרי היהודי, הוא לא ידע בדיוק מה כתוב במכתב, אבל ידע שהמלך יעשה איתו סוף, והיהודי מסתובב ורואה את קפצין פאשא, ומבקש ממנו אולי הוא מוכן למסור את השליחות, קפצין פאשא לקח את זה בשמחה, כי ידע שמיד אחרי שימסור את המכתב הוא ירוץ למלך לספר שהיהודי לא קיים את השליחות של המלך, וסוף הסיפור מאוד פשוט, שהממונה ראה את המכתב, הוא לא יודע מסיפורים, הוא לוקח את השר ומתחיל לזרוק אותו לאש, והשר צורח וצועק שזה לא הוא, ולא עזר לו כלום, והוא נשרף, והיהודי חוזר למלך ומתנצל שלא יכל לעשות את השליחות בעצמו ושלח את קפצין פאשא, והמלך היה מאוד מבוהל שהוא הרג שר לחינם, והמלך שואל את היהודי מה זה הסמרטוט שיש לך על הפה, אז הוא אמר שקפצין פאשא אמר לו וכו', והמלך הודה לו וסיפר לו את הכל, רבינו לא הסביר את הנמשל.

אבל הנמשל מובן למבינים, כל אחד מבין את הפשט, אנחנו היהודים, האהובים על הקב"ה, והס"מ הקפצין פאשא משכנע אותנו שאנחנו מסריחים מעבירות, הוא רק רוצה שאנחנו לא נדבר אל הקב"ה, ושלא נפתח את הפה אליו, והוא מצליח, ואחרי זה הוא הולך להקב"ה ואומר לו שהיהודי לא מגיע להתפלל, הרי הוא זה ששכנע את היהודי שאסור לו להתפלל ככה, אחרי זה הוא מקטרג ואומר שצריך להכניס את היהודי לאש, וצריך לקחת לו את הפרנסה, או את הילדים שלו ח"ו, ושאר עונשים קשים ומרים, שהמקטרגים רוצים להביא על יהודי,

בברית, נבראים מזה משחיתים רבים עד אין שיעור, וכל אלו מקטרגים כל היום למעלה, מדברים על האדם, יש למעלה רבבות מלאכים שחורים שצועקים כל הזמן לבית דין של מעלה, שצריך להרוג את הבן אדם, וצריך לקחת לו את פרנסתו, וצריך לקחת לו את הנחת, ואת השלום בית שלו, ופתאום מגיע הבן אדם וצועק אבא אבא אני רוצה להיות ירא שמים, גם אם יש רבבות שצועקים נגדו, הכל מתבטל.

הס"מ – קאפצין פאשא

תסתכלו בספר כוכבי אור תראו שם סיפורים מעניינים מרבינו, רבינו סיפר שהיה פעם מלך שהיה לו אוהב יהודי, והיה אחד מהשרים ששמו היה 'קפצין פאשא' הוא לא סבל את זה שהמלך אוהב יהודי, והוא החליט להפריד ביניהם, ואמר ליהודי שלמלך יש צער מאוד גדול מזה שהוא מדבר איתו, כי הוא מדבר אל המלך מאוד קרוב, וריח רע נודף מהפה של היהודי בעת שהוא מדבר אל המלך, שואל היהודי מה אני יכול לעשות, אמר לו הפאשא כל יום כשאתה מגיע למלך תשים איזה מטפחת על הפה שלך שלא יצא ריח רע אל המלך, והיהודי הלך הביתה ושאל את אשתו אם באמת יוצא ריח רע מהפה, והיא אומרת שיכול להיות באמת שיש ריח, ככה זה כשאומרים למישהו שיש לו איזה בעיה, משהו מה - ABC, והוא כבר מדמיין שבאמת יש לו את הבעיה, והוא מספר לכולם את האותיות הלועזיות שיש לו, וקאפצין פאשא הלך למלך ואמר לו, שהיהודי מדבר כל היום נגד המלך, ואמר שמסריח מהמלך, הרי לא צריך להיות כזה חכם כדי לעשות ריב בין שני אנשים, המלך אומר שהוא לא מאמין שהיהודי הזה דיבר ככה, אמר לו פאשא אז למה היהודי תמיד מניח איזה סמרטוט על האף והפה שלו, אמר המלך לא ראיתי דבר כזה, אמר לו השר אולי המלך לא קלט, בפעם הבאה יסתכל המלך יותר טוב ויראה, היהודי מגיע והמלך רואה שבאמת היהודי עם מטפחת, ונהיה שנאה גדולה ביניהם, והמלך אומר ליהודי יש לי שליחות שתעביר לי לממונה

אחת הוא צריך לצום פ"ד תעניות, וכשבן אדם עושה חשבון כמה הוא חטא זה פשוט מפחיד.

מוהרא"ש מביא קטע מהספר ראשית חכמה, בשער התשובה, שאחד מהדברים שבן אדם צריך לשוב עליו, הוא על פגם הברית, כי אין אדם בזמנינו שניצול מזה, וזה אמר אחד הצדיקים לפני מאות שנה, בזמנו של האריז"ל, והרי ידוע שהישמח משה זצוק"ל כל כך התגעגע בכל ימיו לגאולה השלימה, כי הוא אמר שאינו דומה ראיה לשמיעה, והוא ראה את החורבן, כי באחד הגלגולים הוא היה בזמן החורבן וראה את זה, ולא הסיח דעתו מזה כל ימי חייו, ופעם אחד כשהייתי בשיעור ליל שישי אצל מוהרא"ש, ובדיוק יצא באותו זמן מבית הדפוס אלפי עותקים של הקונטרס 'אוצר השובבים', ומוהרא"ש ביקש מאברכים שילכו הפצה, והוא דיבר על זה שאנשים קורעים את זה, ואמר שהוא מתחרט שהוא לא כתב על השער קטע מהישמח משה זי"ע מפרשת כי תבוא, כי אנשים שואלים על הקונטרס שאין לזה הסכמה, ולמה מדברים כל הרבה מפגם הברית, למה צריך בכלל לדבר מזה וכו' וכו', והוא היה צריך לכתוב מה שהישמח משה זי"ע כותב שם בפרשת כי תבוא: שהוא חלם ובכה מאוד בחלומו, והוא עולה לבית דין של מעלה ושואל ותמה מאוד על אריכות הגלות, הרי יש כל כך הרבה תורה ובתי כנסיות ומקוואות וכוללים, ולמה אנחנו צריכים עדיין להיות בגלות, למה אנחנו מגורשים כבר אלפיים שנה, ענו לו בחלום, שיש עבירה שהרבה אנשים נכשלים ולא עושים תשובה, הם פוגמים בפגם הברית בבחירתם, ואחרי זה שוכחים לתקן את זה.

העצה של רבינו

לפי האריז"ל צריך פ"ד תעניות על פעם אחת, והראשית חכמה אמר שאין מי שיגיד שהוא לא צריך לשוב בתשובה, מוהרא"ש היה עושה את החשבונות, כמה צריך לצום אם זה עשר פעמים וכו' וכו', כמה שרק נחיה לא נוכל

אבל היהודי עובר ליד איזה בית כנסת, ואף שעבר הרבה זמן והוא לא התפלל מנחה מעריב, מגיע חודש אלול הוא מתעורר, ומחליט שהוא נכנס לבית מדרש להתפלל, ואז מתגלה האמת שלא מסריח ממנו, והקב"ה אוהב לשמוע את התפלות שלו.

הטעות – שהקב"ה לא אוהב אותנו

אברכים ובחורים מסתובבים עם הטעות המרה הזאת, בסודי סודות הם חושבים שהקב"ה בכעס עליהם, הקב"ה לא אוהב אותם, הם עשו עבירה ולכן הם הגיעו למסקנא הזאת, שלא תבינו לא נכון, עבירה זה דבר נוראי, וזה מאוד מאוד מר, והפגם הוא גדול עד למאוד, אבל תמיד יש תשובה, ואפשר לחזור, ותשובה זה מאוד קל ופשוט, אומרים להקב"ה, סליחה, רבש"ע, תמחל לי, ואף שאתמול כבר אמרתי את זה, אבל מה אני יעשה, אני כל כך רוצה להיות ירא השם והיצר מפיל אותי שוב ושוב, מגיע אלול ואנשים מיואשים, שוב פעם אלול ושוב פעם אלול, יש מלא אנשים שאומרים הלוואי ואני יכול ללכת לישון בא' סליחות ולקום בא' פרשת נח, אין לי כח לכל המרה שחורה הזאת, של אלול ושופר ולדוד ד' ועכשיו לא אוכלים אגוזים וכו', עזוב אותי לנפשי, והכל כי לא לימדו אותנו שתשובה הוא דבר כל כך מתוק ושמח וקל, אומרים רבש"ע אני הולך להתנהג טוב, אני הולך להיות טוב.

פגם הברית – קשה תיקונו

האריז"ל גילה כמה צריך לצום על כל עבירה, וזה באמת מאוד מפחיד, אני גדלתי בבית של ספרי האריז"ל, סבא שלי זצ"ל חי עם כל ספרי הקבלה, והוא צם כל ימי חייו, כל יום ישב משחרית ועד השקיעה עם טלית ותפילין, ושתה בין לבין פחות מכשיעור, הוא צם בכל ימי חייו, אבל אנחנו אנשים פשוטים לא יכולים לצום, אם אין לנו את הקפה בבוקר אנחנו לא יכולים להתחיל את היום, אז לאן נברח ואיפה נסתתר, האריז"ל אומר שאם יהודי פוגם פעם

מפונק ומאוד אוהב נקיות וכעת הנשמה שלו לא נקיה, והמקוה תנקה לו את הנשמה, ואומרים אחרי זה מכתם לדוד, י' מזמורי תהלים.

ועל כולם – אומן

ועל ועל ועל כולם, כשיהודי זוכה לציית לרבינו, ומגיע לרבינו לימי ראש השנה, אין למעלה מזה, לבחורים זה מאוד נעים, כי קשה לו מאוד להיות בבית, אף אחד לא מבין אותו בכלל, ואם הוא אומר מילה שהוא רוצה שידוך ורוצה להיות ירא שמים, מיד מתנפלים עליו, מי לימד אותך לדבר ככה, וכי זה מה שראש הישיבה שלך אמר להגיד, אף אחד לא צריך להגיד לו כלום הוא רוצה להיות ירא שמים, אתם לא יודעים מה עובר על בחורים, ולכן לבחורים כל כך מעניין לבוא לאומן, לצאת קצת מהבית ולטוס, אבל לאברכים זה קשה, קשה להשאיר את האשה ואת הילדים, ואת המטה הנוחה שלו, ואת הכוס שיש לו לקפה, והמאכלים שהוא אוכל וכו', לכל אחד יש את הצמצום שלו, גם אנשים עם שכל רחב יש להם צמצומים שלהם, ואעפ"כ שמים את הכל בצד ונוסעים, ולמה? כי רבינו אמר לבוא, לא צריך להגיד שום משל ונמשל, של עו"ד או של רופא, רבינו אמר לבוא, אז אני יבוא, מי שלא מקורב צריך לספר לו משלים, הרי אם היה לך משפט והיית צריך עו"ד לא היית מסתכל מה אנשים אומרים על זה... אבל אנחנו לא צריכים שום משל, רבינו אמר לבוא, ר' נתן אומר לנסוע, מוהרא"ש אמר לנסוע, אז אנחנו נוסעים, ולא נבהלים מכל הליצנות שיש על זה, יש כאלו שאומרים שרבינו בכלל לא באומן, אני יגיד לו שזה בדיחה יפה, אנחנו נציית לרבינו ולר' נתן ולמוהרא"ש ונוסעים.

ההכנה לשיעור

ולכן אלול הוא לא מפחיד בכלל, אלול הוא דבר מתוק, אני לדודי ודודי לי, נעשה חשבון הנפש ונתקן את מה שצריך, ונספר להקב"ה שאנחנו רוצים אותו ומתגעגעים אליו, ורוצים

לתקן את זה, מגיע רבינו ואומר לנו: ללכת לפינה ולעשות התבודדות, ולספר להקב"ה שאנחנו כל כך רוצים לשוב בתשובה ושימחל לנו, רבינו אומר שזה מוחק את כל החטאים, אין שום צורך להרגיש פחד וייאוש מאלול, אלול מפחיד לכל מי שמתעלם מאלול ולא מתייחס לזה, מי שמתעלם מאלול צריך לדעת שזה באמת מפחיד, אבל כשיהודי אומר להקב"ה: אני רוצה להתחיל מהתחלה, אני מבטיח להיות ירא שמים, שיוציא כמה מילים מהפה, יהודי מגיע לשחרית עוטף את עצמו עם הטלית ואומר לרבש"ע, אני לא יודע מה אני אומר פה, הגעתי לשחרית והראש שלי עף לצדדים, אני מוצא את עצמי אחרי התפלה ולא יודע מה אמרתי בכלל, מספרים שיהודי אוחז את התפילין ביד ולא זוכר אם הוא עכשו באמצע ללבוש את זה או להוריד את זה, הוא בודק את הסימנים ביד ולפי זה הוא יודע, אבל כשהוא אומר מילה להקב"ה אני רוצה להיות טוב, תעזור לי להיות טוב, המילים האלו מצילות אותו.

טהרת המקוה

הרי כעת נתגלה אני לדודי ודודי לי, ועלי תשוקותי, שיר השירים הוא שיר של אהבה עצומה בין הקב"ה לכנסת ישראל, ומגיע הקפצין פאשא ורוצה לקחת את זה, ואומר ליהודי שהשי"ת נגעל ממנו כי מסריח ממנו, אבל יהודי לא מקבל את דבריו, וכמובן שצריך לטהר את עצמו, הוא נכנס למקוה ומטהר את עצמו, חסידי ברסלב צריכים לדעת, שיהיה מה שיהיה, חייבים ללכת למקוה, רבינו גילה בעת התיקון הכללי, שהתיקון הראשון זה המקוה, רבינו אומר בספר המידות שמקוה מוריד דינים מהאדם, רבינו אומר עוד בספר המידות שמקוה מוריד צרות, שמקוה ממתיק את הדין, היום יש מקוואות יפים, אבל גם אם היינו צריכים ללכת לנהר ולצאת מלוכלך כבוץ גם אז היינו צריכים ללכת, וכן בשאר שבע מיני הימים שרבינו מונה, אין כזה דבר שלא הולכים למקוה, כי זה קר או מלוכלך, ומי שמפונק ומאוד אוהב נקיות הוא חייב לרוץ למקוה לפני כולם, כי הרי הוא

לך זמן לילדים ולעזור בבית, אז יהיה לך ברכה. ומשא ומתן כהלכה זה דבר לא קל, צריכים הרבה יראת שמים, לא לגנוב מאף אחד כלום, אנשים חושבים שאפשר לעשות כל מיני ערמה ולהוציא מאנשים כסף שלא כדין, זה לא שווה, להוציא ממישהו שוה פרוטה ולחזור שוב לגלגול הבא.

ארגון חסד – בבית

ברוך השם שיש היום כל כך הרבה ארגוני סיוע ועזרה, כל אחד צריך לפתוח לבד ארגון ולקנות חולצה ולכתוב על זה את 'שם הארגון' עם הלוגו, ולצאת לעזור לאשתו, זה מצוה כל כך גדולה, אני לא מזלזל בחסד, יהודים עושים הרבה חסד, אבל הרבה נשים נקרעות, נמצאים כל היום בבית עם הילדים, ומגיע סוף היום ואין להם טיפת כח, צריך ללכת הביתה ולעזור להם, מוהרא"ש אומר שאברך יכול בכמה דקות להוריד את העול הקשה שאשתו סוחבת, הוא מגיע הביתה בשעות הערב ומסדר קצת את הבית, אומרים כמה מילים טובות לאשתו, ואם היא עדיין לא שמחה אז מוסיפים עוד כמה, יודע צדיק נפש בהמתו, כל אחד יודע מה צריך להגיד בבית, יש כאלו שמכירים רק את התורות על זה, שכל אחד יודע את הנפש הבהמית שלו וכו', אבל יש בזה גם פשט פשוט, יודע צדיק נפש בהמתו, ירא שמים יודע אפילו מה הבעלי חיים שלו צריכים, ונותן לכל אחד הצטרכויותיו, כל שכן וכל שכן לגבי ילדיו ואשתו, ירא שמים יודע איך לדבר לאשתו, ואיך לשמח אותה, ויודע איך להרגיע אותה, ואיך להוציא אותה מהמצב רוח שלה, וח"ו לפגוע בה, ח"ו להגיד את בדיוק כמו אמא שלך, להיפך, לשמח אותה, אי אפשר להגיד איך, כל אחד יודע מה הדברים שישמחו אותה, לפעמים צריך להביא איזה מאכל טוב, לפעמים צריך להוציא אותה קצת לטייל, אמא יהודיה יושבת כל היום בבית, רצה אחרי עבודות הבית, צריך לפעמים לעצור את הכל ולצאת, וכשתציע לה את זה, היא תגיד שהיא לא רוצה, כי בן אדם שהוא לא שמח לא

לשוב אליו בתשובה, ולהיות אנשים טובים, כל זה רציתי לדבר הכנה לשיעור, כי עצם זה שמזכירים שראש חודש אלול יהיה ביום החמישי והשישי זה כבר מעורר אותנו, ועכשיו אפשר לגשת לשיעור.

היום – להסתכל רק על היום

בפרשת השבוע כתוב ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, מוהרא"ש היה אומר, ראה אנוכי נותן לפניכם היום, אני נותן לכם 'היום', זה בנוי על דברי רבינו בחלק א' ס' רע"ב, וסימנך ער"ב, תורה ערבה, היום אם בקולו תשמעו, זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, ורבינו ממשיך ואומר שזה לא רק בעבודת השם, אלא גם בפרנסה צריך לעשות ככה, אברך כותב לי השבוע שאין לו כח יותר ללכת לעבוד, כי זה דבר שלא נגמר, עובדים קשה כדי לשלם שכירות ואוכל, ושוב לעבוד וכו', הוא אומר אני רוצה להיכנס לבית כנסת וללמוד כל היום, זה חיי נצח, קשה מאוד כל בוקר לקום לעבודה, ורבינו נותן לנו עצה, תסתכל על היום, היום לך לעבוד ותביא פרנסה, היום תתפלל בבית מדרש, היום תדברו עם הילדים, אתם חושבים שכעת אתם בונים את העסק ואין לכם זמן לילדים, אבל אחרי זה כשהעסק כבר יעמוד, יהיה לכם המון זמן לשבת עם הילדים, ואם כבר עשיתם כסף, אתם צריכים להשקיע את זה בעוד עסק... אני אומר לכם שאין כזה דבר עוד מעט נשקיע בילדים, כי עוד מעט הילדים מתחתנים ולא יסתכלו עליך כמו שאתה לא הסתכלת עליהם, אתה לא תבין למה הם לא מגיעים אליך, כי הם למדו שהדבר הכי חשוב בעולם זה כסף, ולכן כשיהודי חושב רק מהיום, יש לי רק את היום, הוא יודע להשקיע ביום הזה בילדים שלו, הוא יחלק את היום הזה בכל הדברים, קצת להתפלל קצת ללמוד, קצת לעבוד, קצת עם האשה והילדים, יש רק את היום הזה, וזה ראה אנוכי נותן לפניכם היום, יש לכם רק את היום, ואתה יכול לבחור אם זה יהיה ברכה או קללה, אם תקום ותלך לבית המדרש, ותעסוק במשא ומתן כהלכה, ויהיה

לצאת קצת ולטייל ולדבר ולספר ולהתאוורר, זה מצוה, אשה בעלה משמחה, כמו שצריך לשים תפילין כך צריך לשמח את האשה.

אשה – היא לא נקודת החבר

ועוד דבר אני מבקש ממכם מאוד, אל תקחו את האשה ל'נקודת החבר', בן אדם חייב חבר לדבר על כל מה שעבר עליו, אבל שחם ושלום זה לא יהיה האשה, אל תספר לה מה עובר עליך, חפש לך חבר טוב לזה, וגם בזה צריך מאוד להיזהר ולהתפלל על זה למצוא חבר טוב, אבל ח"ו לא מספרים לאשה שלא לומדים ולא מתפללים ויש הרבה נסיונות, אברך שאומר לאשתו שתשמור עליו מנסיונות, היא תחשוב שהוא חייב רופא, מה הסיפור איתו, מה אתה רוצה ממנה, אשה לא מבינה פתאום מה התפקיד שלה בבית, בעלה לא מסתדר עם היצר הרע והיא צריכה לשמור עליו, מה קרה כאן, אל תספר לה את השגעונות שלך, ואם יש לך פחדים אל תספר לה, היא צריכה בעל חזק בלי פחדים, אני אומר את כל זה לחתנים, ואני צריך להגיד את זה לאברכים, אם נכנס איזה פרפר בבית ואתה מפחד מזה, אסור לך להראות פחד, אני אומר סתם משל טפשי על פרפר, אבל אותו דבר על דברים יותר מפחידים, כמו עכבר שנכנס לבית, או גוי שנכנס לבית, או פיצוץ מים וכדומה, אתה חייב להראות שאתה לא מפחד, היא צריכה בעל חזק, תגיד לה: זה כלום, אנחנו נסתדר, הקב"ה שומר כאן על כולנו, אבל מה כן תעשה, תבוא לאומן ושם תספר את כל הפחדים והנסיונות, תתכופף לציון, ותלחש לרבינו שיעזור לך, ואפשר ללכת גם כאן לקברי צדיקים או לספריהם, ובינתיים עד אומן תפתח את הליקוטי מוהר"ן ותבכה שם, רבינו אמר שאפשר לשפוך את הלב בספר ליקוטי מוהר"ן, אפשר לבכות בחומש למשה רבינו שיעזור לך, אבל את אשתך תקח לחיזוק ושמחה, תחזק אותה ותשמח אותה במילה טובה, תגיד לה שאתה כל כך שמח שאתה נשוי לה, שאתה מודה להקב"ה שהתחתנת איתה, ושהיא הדבר היקר ביותר בחיים שיש לך בעולם, כפי שכתוב

רוצה לצאת, בן אדם שעובד קשה לא רוצה לצאת, אבל תעשה את זה בשכל, אל תגיד לה אם תצאי קצת תרגישי יותר טוב, כי אז היא תגיד לך שהיא מרגישה מצויין ושתעזוב אותה למנוחה, תגיד ש'אתה' רוצה לטייל איתה, אתה חייב את זה לעצמך, שהיא תעשה לך טובה, תעבוד עליה וכולכם תרוויחו, אתה באמת חושב שאתה עושה לה טובה, אבל האמת היא שאתה עושה טובה לעצמך, כשיוצאים קצת מתחילים לדבר על דברים אחרים, וככה לא תקועים באותה מחשבה מדאיגה כל הזמן.

עצה לקניות – בעשר דולר

מוהרא"ש לימד אותנו איך יוצאים לקניות, אולי כאן בקריה זה קצת שונה, אבל בעיר הוא לימד אותנו שיעור מאוד מעניין בקניות, אברך אין לו כסף, ואשתו רוצה לצאת לקניות, זה כלל ידוע שכשאינן פרנסה השלום בית מתחיל להתרועע, אז אמר מוהרא"ש שצריך להגיד לה בואי נצא לקניות, קודם כל יורדים את כל רחוב 'לי עוונו', וכבר התאווררו קצת, נכנסים לכמה חנויות ורואים אולי באמת נקנה את זה ובואי נבדוק בחנות אחרת, ושם יש אולי משהו יותר טוב, ורואים עוד משהו, ומחליטים שיעוד צריכים לבדוק עוד, ונחליט אחרי זה, וכשנהיה מאוחר, הולכים לקנות משהו לאכול, 2 חתיכות פיצה עם שתיה, זה עולה כמה דולרים, וב- 10 דולר הוא הצליח לצאת עם אשתו לכמה שעות ביום ראשון, ואנשים חושבים שחייבים מינימום אלף דולר לקניות, ושני האנשים חוזרים הביתה שמחים, ולא זוכרים שמהו חסר להם, כי כל הבעיה היתה שבשבת ישבו וראו את כל המגזינים והפרסומות וראו שם איזה נעל מיוחד, שהילדים חייבים ללבוש, והרי הפרסומת לא אמיתית והכל ממוחשב, הנעל יפה מאוד בפרסומת, אבל על הילד שלך זה בכלל לא מתאים, והנעל הזו לא יפה בכלל באמיתי, אבל התמונה מאוד יפה, וכל המגזינים האלו משגעים את הראש, רואים שם חדר מרוהט כחול לילדים, וורוד לבנות, וכבר חושבים שחייבים לקנות את זה, לכן צריך

והערכה, להבין שהשכינה בבית, זה לא סתם שיחה, לא זורקים מילה לכאן ולשם, לכבד אותה ולייקר אותה, רבינו דיבר הרבה מזה, וכל שיעור של מוהרא"ש הוא דיבר מזה, אנחנו בכל שיעור עשינו תשובה והחלטנו שמגיעים הביתה והולכים באמת לשמור על כבודה, וח"ו לא עושים בדיחה על חשבון משפחה, לכל אחד יש את החולשות שלו, וזה בסדר, אבל לא צריך לקחת את החולשות האלו שיש לה ולדבר מזה ולפתח את זה ולצחוק על זה, למה חייבים לפגוע בה ובחולשותיה, למה כשאחד מהילדים שלך עושה משהו רע אתה אומר שיש לו את הטבע שלה, תעשה הפוך, תיקח את הדברים הטובים שיש לה ותגדיל את זה, וכשמישהו מהילדים עושה משהו טוב, תגיד שזה ממנה, ואם היא לא יכולה להחליט דברים, אל תצעק עליה שהיא משגעת אותך, תעזור לה להגיע להחלטה, אולי זה טוב ואולי זה טוב, ותזרום אותה, כל הלילה תדבר איתה אולי ככה ואולי ככה, אל תתעצבן ממנה, קשה לה להחליט, ואם היא רוצה לחכות עם ההחלטה אז תחכה עם ההחלטה, למה צריך לצעוק עליה שהיא לא יודעת מה היא רוצה, היא באמת לא יודעת, אז מה קרה, היא לא יודעת אם לגור בעיר או בקריה, אם לאכול שבת כאן או כאן, רגע אחד היא רוצה כאן, ורגע אחד כאן, אל תצחק עליה, ותעזור לה.

במקום לברוח – לרוץ להקב"ה

מי שחושב שכבר אין לו כח לבית, ואפשר לברוח לאן שהוא, שיבוא אלי לתת לי כתובת לאן הוא רוצה לברוח, אולי ניתן את הכתובת לעוד כמה אנשים, אין כזה דבר, ואין כתובת כזאת, אי אפשר לברוח מהקב"ה, אתה יכול לרוץ אל הקב"ה, אתה יכול לבוא לבית מדרש ולקחת תהילים, ולהתפלל שחרית מנחה מעריב, אנחנו נתחזק שוב ושוב עם העצה של התבודדות, אם קשה לך בבית ואשתך שולטת עליך, תבכה להקב"ה על זה, תספר לו מה אתה עובר בבית, ושאתה לא יכול לנשום, רבש"ע היא עושה ממני צחוק, רק מה שהאחות שלה

בזוה"ק כמה יפה אדם הראשון אמר לאשתו, ואמר לה שהיא הכי יקרה לו בעולם, וכל ברואי העולם אינם נחשבים כלל לאנשים כנגדה.

שלום בית – יראת שמים

אני רואה שיש כאלו שחושבים שהם כבר התבגרו קצת מהדרשות שאני נותן, וחושבים שלא מתאים הדברים האלו שאני אומר, יותר מתאים להגיד איזה דבר תורה על ראה אנוכי נותן לפניכם היום, אני עוד מעט יגיע לזה, אבל קודם כל אני רוצה שתדברו יפה בבית, מי שזוכה ומדבר יפה בבית יהיה לו הרבה יותר קל בחוץ, זה נכון שכל אחד חייב גדרים וסייגים בחוץ, וזה לא משנה איזה שלום בית יש לו, וכמה שהבן אדם מרוצה הוא חייב גדר וקו ברור איך הוא מדבר עם אחרים, אם זה במשרד העבודה ואם זה עם לקוחות, אומרים רק שם משפחה, ולא מסתכלים בעינים, אבל אם אין שלום בית אין אפשרות להיות ירא השם, כל עוד שמדברים יפה בבית, הנסיונות יותר קלים, אפשר להסתובב בין האנשים ולא להישרף, יש שמירה, ולכן מוהרא"ש כל כך דיבר משלום בית, כי הוא הבין מהשיחות של רבינו שרק ככה אפשר להיות ירא שמים, יש מקומות שירא שמים הוא מי שיש לו גארטל עבה, או ווסט ממשי טהור, או גרביים מיוחדות, אבל אצל רבינו ירא שמים הכוונה למוח טהור, ואת זה אי אפשר לראות מבחוץ, חז"ל אומרים שיש דברים שמוסתרים מכל הבריאה, ואחד מהם זה 'מה שבליבו של חבירו', בן אדם יכול להתנועע על ספר, ואף אחד לא יודע מה עובר לו בראש, מה טמון לו במח, ורבינו אמר שאם יש שלום בית ומדברים יפה בבית יש מוח נקי וטהור.

השכינה בבית

שלום בית זה לא אומר שלא רבים בבית ולא צועקים, אני הייתי נשוי כמה שנים טובות לפני שהתקרבותי למוהרא"ש ולא רבתי אף פעם בבית, אבל הוא לימד אותנו שצריך שזה יהיה אמיתי, שיחה יפה עם הרבה דרך ארץ וחשיבות

כאן, תלמדו כל יום את הדרך של היום, מתחילים קידושיין, זה יהיה האלול שלנו, כל אחד ישתתף בקמפיין.

תסתכלו יש כאן משניות שיותר דק מטלפון, זה נכנס לכיס של המכנסיים, יש כל כך הרבה זמנים במשך היום שרק מחכים למשהו, לאיזה לקוח, לאשתך, לבעל תפלה, לחניה, או כשאתה עומד בפקק, זה תמיד טוב שיהיה לך משניות קטן בכיס, אני זוכר שכשהייתי חתן קרא לי סבא שלי ז"ל כאן בקאנטרי ואומר לי: יואליש אולי עכשיו כשאתה חתן, תתחיל להגיד כל יום בחודש אלול, ח"י פרקים משניות ליום, החת"ס זי"ע עבר בחודש אלול על כל ששה סדרי משנה, אנחנו עושים את זה כל השנה, אבל מי שלא, לפחות עכשיו באלול, עוד לא סיימתי בקמפיין, עוד לא אמרתי את כל המבצעים שאפשר לזכות בקמפיין, אפשר ללמוד קידושיין, ואפשר לסיים משניות, ויש גם תהלים, רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן שבאלול אנשים עוסקים באמירת תהלים, נגיד כל יום קצת תהלים, תהיו חזקים ב3 שיעורים האלו בחודש אלול, כל יום דף גמרא, כל יום קצת משניות, וכל יום קצת תהלים, ד' יעזור שנוכל להיכנס כראוי לחודש הזה, יש כאלו שאומרים בשבת מברכים אלול בעת אמירת יחדשהו, 'ולתשובה שלמה', ד' יעזור שנזכה להיות אצל רבינו באומן בימי ראש השנה מתוך בריאות.

אומרת קדוש, וכל מה שהשכנים אומרים אלו דברים חכמים, ומה שאני אומר זה טפשי, רבש"ע תעזור לי, אם תתפלל על זה כל יום, אתה תראה שינוי לטובה, לאט לאט דברים ישתנו, תנסה את העצה של רבינו תראה ישועה, ועצם זה שתספר את כל זה להקב"ה זה כבר לא יכאב לך כל כך, ואחרי זה תחפש גם דרך לדבר איתה על זה, שאולי הגיע הזמן לחיות חיים טובים.

פתיחת קמפיין – לקיחת יעד

אני לא אפגוש חלק ממכם עד יום חמישי הבא, אז אני מודיע לכם כעת, בעזרת השם ביום שני מסיימים כולם מסכת גיטין, מזל טוב, ובעז"ה ביום שלישי מתחילים מסכת קידושיין, אני פותח קמפיין ורוצה שכל אחת יקח יעד, דף ליום, תתחילו מסכת קידושיין, מגיע אלול, מוהרא"ש שמע מנכד של ר' נתן, שר' נתן אמר שאנשים מאוד מפחדים מאלול ובווערים באש ולא עושים כלום, רק צועקים אלול ולא עושים כלום, אלול אלול אלול, וכלום, אנחנו מתחילים דף ליום, זה לא סתם דף של קמפיין, זה דף קדוש של דברי אביי ורבא, התנאים והאמוראים הקדושים האלו יגיעו בימי הדין להמליץ טוב עלינו, אני חושב שיותר טוב שלא תשלימו דפים שהחסרתם, כי זה עוצר את האברכים מללמוד, אחד נעצר שם ואחד נעצר

אסיפת גבאי היכל הקודש אצל ראש הישיבה שליט"א

ג' פרשת ראה תשפ"ג

שאני רוצה להעביר לכם למען בתי כנסיות. אתה שואל אם לבקש ממישהו שישלים מנין, אם זה נקרא שעושים טובה לרבינו שזה חיילים שכירים לרבינו. זה לא קשור לנושא זה בכלל, כי מוהרא"ש אמר את זה על אלו שרצו לחלק כרטיסים לבוא לאומן, שרבינו לא צריך חיילים שכירים ועדיף לחלק את זה למשפחות נצרכות, או להדפסת ספרים, אבל אם יש לך תשע מתפללים ואתה מבקש מאחד השכנים שיבוא להשלים מנין זה לא נחשב חייל שכיר, וכמובן הכל תלוי כפי ראות עיני הגבאים, כל הקהילה בויליאמסבורג התחילה ככה, חיכינו לעשירי למנין, אבל מחליטים עד איזה שעה מחכים, ואם לא מגיע עשירי מתחילים להתפלל.

אתה שואל אם זה חובה על הגבאי לדאוג למנין. האמת שזה אחד מהדברים שרציתי לדבר אתכם, סוד ההצלחה של הבית מדרש זה לשתף את כולם, אף שיש גבאי בבית מדרש כי אי אפשר שבית כנסת יסחב על ידי עשרים דעות, ואגב לא מספיק גבאי אחד, צריך שנים ושלושה גבאים בכל בית כנסת גם אם יש שם רק עשרה אנשים, אבל גבאי חכם צריך להכניס את כל אחד ואחד מבאי בית המדרש שיהיה עסוק משהו לבית מדרש, אחד יסדר את המפות ואחד משהו אחר, קודם כל זה מוריד עבודה מהגבאי, וגם עושה אוירה מאוד נעימה בבית מדרש, האם הגבאי צריך לעמוד בחוץ ולהכניס מנין? לא, הוא לא חייב לעמוד בחוץ, אבל הוא יכול לבקש מאחד הבחורים שזה יהיה התפקיד שלו.

אני רואה שאני חייב קודם לדבר על מה שרציתי להגיד בסוף, אני מאוד מבקש מכל

- מדברים כאן דברים חשובים חייבים להקליט את זה, יש כאן אסיפה היסטורית, אני רואה שיש כאן קריה שלמה עם גבאים.
- היה פעם סיפור עם איזה צדיק שהיה גר בעיירה קטנה, גרו שם בדיוק עשרה אנשים, היה שם בעיירה בית הכנסת עם מנין ובית החיים, ופעם אחת הגיע לשם איזה אורח, ושאל אותם מה יש כאן בעיר צרכי יהדות, ענו לו שיש כאן בית כנסת עם מנין ובית החיים, אז הוא שאל שזה סתירה, כי אם מישהו יכנס לבית החיים כבר לא צריך בית כנסת כי לא יהיה מנין, ואם יש מנין לא צריך בית החיים, אמרו לו שאת הבית חיים צריכים לאורחים.
- יש לנו כאן קריה שלמה של גבאים, והאורחים שמגיעים לכאן הם המתפללים של הבתי כנסיות.
- לפני כמה שבועות היה כאן אסיפה עם כל מגייסי הכספים לצרכי הקהילה, היה מאוד יפה, אני חושב שזה לא מספיק פעם בשנה, כי ר' נתן אומר שכל המחלוקות והכאבים מגיעים מזה שלא מדברים, והוא כותב שאם אנשי הצדיק היו מתיישבים לדבר אחד עם השני היו יכולים כבר להביא את הגאולה, ואז חשבנו שצריך לעשות אסיפה של כל הגבאים, יש כמה נקודות שאני רוצה לדבר, אבל אם יש שאלות אשמח קודם לשמוע ממכם הגבאים, אם זה מבית כנסת ירושלים, האשקי, ליקוטי מוהר"ן, עצתו אמונה, אשר בנחל, פעולת הצדיק, מקור השמחה, מאנסי, בלומינגראוו, לעיקווד, סטעטן איילנד, וויליאמסבורג, בארא פארק, וואו כל כך יפה כאן, אם יש למישהו שאלה אשמח שתשאלו, ואחרי זה אסיים עם דברי ברכה וכמה נקודות

צריך להביא הרבה, ולכן כדאי להתאסף אחרי התפלה, אם זה בליל שבת או בבוקר, והגבאי יגיד לאברכים שזה נכון שצריך גבאי אחד שינהל מול הראש ישיבה, אבל כולם כאן גבאים, כל אחד חלק מהבית מדרש, אחד יביא עוגה, אחד יביא מזלגות, ואם אתם רואים שאתם לא מסתדרים, תתקשרו לאברהם הערש ולאברהם יושע ויעזרו לכם, זה באופן כללי בקריה, אני לא יכול להפיל להם את כל העולם, אבל בינתיים שבעה בתי כנסיות בקריה יהיה העול שלהם.

הגבאי כאן שואל אותי מה לעשות שיש אברך שנכנס לבית כנסת עם טלפון שמצלצל בקול, בכל שחרית, וזה נראה שהוא עושה את זה להכעיס, ואם הוא אומר לו מילה הוא מיד צועק עליו שלא יגידו לו מה לעשות, והוא שואל מה עושים. האמת לכן יש כמה גבאים בכל בית מדרש, וכדאי שיגשו אליו ויגידו לו שלמען כבוד הבית מדרש, שלא יעשה את זה, אם אתה לא מצליח לדבר איתו, אני מאמין שאחד מ4 הגבאים יוכל למצוא איתו שפה, ואם לא, אז תשבו איתו כולכם ותבקשו ממנו יפה.

יש כאן בית מדרש גדול בהאשקי מגיעים לפה הרבה אורחים, וצריך זהירות גדולה שלא לבייש את שמו של רבינו, כי אורח שנכנס לכאן, מה שהוא יראה כאן לפי זה הוא יבין שזה ברסלב, אם הוא יראה שולחן מלוכלך עם שיריים של עוגה ושתייה הוא יגיד, אה, זה ברסלב, אם יראה דברי גניזה וטליתים ושופרות, הוא יגיד אה זה ברסלב, ולכן צריך מאוד להיזהר שלא יתבזה שמו של רבינו על ידינו.

מישהו אומר לי שהוא נכנס כאן וראה קבוצת בחורים שנכנסו לכאן, ובדיוק נעמד אברך ליד הסטענדער, והיה בלי חליפה ומעוטר בטלית ותפילין, וככה הוא התפלל, ושמעו שהבחורים אומרים, שזה הראש ישיבה שלהם וכו', אפשר להגיד מה איכפת לי הם סך הכל מדברים נגד מישהו שגם אני הייתי מדבר נגדו, כי הם לא מבינים מה הולך כאן,

הגבאים לדאוג שכולם יעשו משהו, שלא יהיה מצב שגבאי יגיד, רק אני עושה ואף אחד לא עושה כלום, גבאי שלא מבין את זה יצטרכו להחליף אותו, כל בן אדם בבית מדרש מרגיש טוב כשהוא גם נמצא בתוך העניינים, כמו שאתם מרגישים טוב שאתם גבאים ועושים דברים, ואולי אתם יכולים יותר לדבר עם ראש הישיבה, אני זוכר שאני הרגשתי טוב כשהייתי גבאי שהייתי יכול יותר להיכנס למוהרא"ש לדבר על זה.

• זה נכון שיש אברכים שאוהבים להיות בצד ולא להיות במרכז, אבל הם גם רוצים להיות חלק מבית המדרש, אולי לתת להם שהם יביאו כל שבוע את המיץ ענבים לבית מדרש.

• היה כאן סיפור לאחרונה בקריה, אחד מהגבאים הרגיש שהעול הכלכלי של הבית מדרש גדול עליו, הוא הרגיש שהמוח שלו מתפוצץ מזה, וכשגבאי צריך לדבר התחזקות הוא לא יכול לדבר אם לוחץ לו חשבונות לשלם, וכשאברך אחד ביקש ממנו קצת מלח הוא התחיל לצעוק עליו, שאף אחד לא עוזר לו ועוד מבקשים מלח, ובאמת צריך לעזור לגבאי אבל הוא לא ביקש עזרה, דיברתי עם הגבאים בהאשקי, וכל בית כנסת שיש שם גבאי שהוא מרגיש שזה לוחץ לו בכיס, שיפנו לגבאים בהאשקי, לאברהם הערש ולאברהם יושע, והם יעזרו לו, אני מדבר כעת על הגבאים בקריה, אני לא מדבר על ויליאמסבורג ובארא פארק, אני מדבר כאן בקריה, שיהיה כאן אחדות.

• יש דרך מאוד קלה לגבאי כשלא עוזרים לו, להגיד: אתם לא עוזרים לי, שלום, תלכו מאיפה שהגעתם. אבל אני חושב שיש דרך יותר יפה, גבאי קונה קפה ושתייה וכוסות וכו', אם הוא יבקש כל דבר ממישהו בבית מדרש, האנשים ישמחו לעשות את זה, אחד יביא קפה, אחד יביא מיץ ענבים מבית התבשיל, גם אם הגבאי מאוד רוצה לקחת כמה קרטונים ולשים במחסן, עדיף שיתן לעוד אברכים להיות חלק מהבית מדרש, בחלק מהבתי כנסיות יש בקושי מנין ולא

הגיע אלי אברך בתלונה שעברו כאן יומיים ראש השנה וכל קטע שני בתפלה נותנים פתיחת הארון בתפילה, ורק הוא לא קיבל אף פעם, גבאי חייב לשים לב לזה, גבאי צריך לדעת מי הם האנשים שמתפללים אצלו ומה הצרכים שלהם, חייבים להחזיק ראש מי קיבל ומי לא קיבל.

אתה שואל מה אתה עושה עם האברך שמדבר מתחילת התפלה עד ושמרו, כי זה נראה לך חילול השם להשאיר אותו בבית מדרש. אני רוצה לשאול אותך אם לא היית גבאי וכי לא היית מדבר, כשאתה מתפלל במונקאטש באמצע השבוע ואתה פוגש שם חבר, וכי אתה לא מדבר איתו, זה ממש חילול השם, אבל כעת כשאתה גבאי אתה רוצה שההוא יצא לדבר בחוץ, זה נכון שצריך לשמור על כבוד הבית מדרש, אבל דבר ראשון אתה חייב להבין אותו, מוהרא"ש היה אומר לי שאני לא צריך לראות את הכל, הוא שאל אותי למה אני רואה שהבחורים מדברים בתפלה.

אתה שואל מה עושים כשמישהו מדבר באמצע קריאת התורה. אני נתתי פעם טריק לשבתי מה לעשות, אפשר לתת לו שלישי או לעשות אותו גבאי ואז הוא מפסיק לדבר, אוי טאטע טאטע.

בהתחלה בבית מדרש בויליאמסבורג היה כל כך יפה כל אחד עשה משהו למען הבית מדרש, עד שהגיע השטן ועשה מחלוקת, הכל היה מקנאה, כשפתחו את הישיבה, אתם לא זוכרים כלום מה שהיה שם, הייתם ילדים, זה היה כל כך יפה, היה אחד שלקח כל שבוע את המגבות הביתה וכיבס את זה, אחד ישב עם הילדים, כל אחד תרם את החלק שלו, אני הייתי מטאטא ושוטף את הבית מדרש בכל מוצאי שבת, יש כאלו שעושים הכל ברגע האחרון, נזכרים ביום רביעי להכניס את השטריימל לקופסא, ולפני זה היו מנקים את הבית מדרש בערב שבת, אבל אני לא עזבתי מוצאי שבת את הבית מדרש עד שלא היה נקי ויפה.

זה נכון שבאמצע השבוע קשה להכניס את

- וכמו שרבינו אמר הם עשו לעצמם דמות שגם אני הייתי מדבר נגדו, אבל כל אחד צריך להיזהר על כבוד שמו של רבינו, והאמת שזה לא התפקיד של הגבאי להגיד לאברך שילבש חליפה וכובע, גבאי לא אמור לעשות את זה.
- וגבאי גם לא אמור לחפש מי מדבר באמצע התפלה, אם הוא מחפש מי מדבר, הוא צריך לשוב בתשובה, אבל כשאתה רואה אנשים מדברים וזה יכול לעשות קופקע, תיגש אליהם בעדינות ותשאל אולי יכולים לדבר בחוץ, תחשוב טוב איך אפשר לעשות את זה, כי אנשים מגיעים לבית מדרש בליל שבת כל כך טרודים ועייפים ומיוגעים מכל ימות השבוע, ופתאום מתחילים לקבל מוסר, בהתחלה היה שמישהו ניגש לאברך שילבש את השטריימל שהוא הוריד על השולחן, אברכים כל כך סחוטים ואין להם כח למוסר, האמת היא שעם אהבה אמיתית אפשר להגיד לכל אחד הערות, כמו שאומרים לילד שלכם, אבל בזהירות גדולה.
- בפרט מי שאברך צעיר צריך להיזהר לא להעיר לאנשים, שיתן לגבאים האחרים לעשות את זה.
- אני רוצה לבקש ממכם לשים לב לזה, כי אפשר לפעמים להציל משפחה שלימה בזה שמקרבים אברך אחד בבית מדרש, מגיע עוד מעט שמחת תורה, אפשר לבקש מכל אחד להביא משהו לבית מדרש, אחד יביא סוכריות, אחד יביא ממתקים אחרים, אחד יביא חלות, אסור שיהיה דבר כזה, שיהיה בית כנסת שיש שם בקושי מניין וכבר רבים שם, יש לכם שכן שמתחנן שתבקשו ממנו משהו, הוא יכול להביא לכם הכל, יש אצלכם גבאי שיוודע שבעשר הוא מתחיל את התפלה לפני העמוד, ולא מסתובב לראות מה קורה מאחורה, וב11 הוא רוצה להגיד אנעים זמירות, וכשמסתובב הוא רואה רק את השכן הזה מבולבל שלא יודע בכלל מה הולך כאן, חסר כאן מיץ ענבים וסכו"ם ומתחנן שרק יבקשו ממנו, בסוף הוא מביא כי אין כלום, אבל למה לא מבקשים ממנו מסודר.

שלא יהיה מאוחר. זה תלוי מי ומי ההולכים, כשאני יוצא עם בחורים לשבת התוועדות ואני רואה שאפשר לדבר איתם כמה שאני רוצה, הם שותים בצמא כל מילה, אני יכול לדבר עד שעה אחרי רבינו תם, ואחרי הבדלה לדבר עוד שעה, אבל יש אברכים שלא מסוגלים להיות בבית מדרש דקה אחרי הזמן, וראיתי את זה גם אצל מוהרא"ש שהוא הקפיד לא לעכב את האנשים.

שאלו אותי מירושלים אם הם חייבים לעשות כמו כאן, לשיר לכה דודי ביחד החזן עם הקהל, מישהו אמר לי שהגבאי בירושלים הוא נגד ראש הישיבה כי לא שרים ביחד לכה דודי, אמרתי שהוא גבאי חכם, כי בכל מקום צריך להסתכל לפי הציבור, לכה דודי זה לא הנקודה של היכל הקודש.

אני למדתי בישיבה בסטטן איילנד שהיה שם קיבוץ גלויות, יום אחד ניגש בחור חסיד ויזניץ, ויום אחד חסיד סאטמאר, ויום אחד חסיד חב"ד, וכל יום אחרי שחרית היו אומרים כמה פרקי תהלים עם היה רצון, ואומרים ביה"ר, ותמהר ותחיש לגאלינו ותבנה בית מקדשנו ותפארתינו, והיו כאלו שצעקו מיד ותפארתינו 'במהרה בימינו', וחשבו שבזה הם כבשו את הישיבה לחסידות שלהם, והאחרים אכלו את הלב, ולמחרת ניגש בחור שלא אומר במהרה בימינו, ובדווקא לא אמר, וכי ככה אנחנו רוצים שיהיה היכל הקודש, שזה יהיה הנושא.

בסיפורי מעשיות בשבת בבוקר אפשר לדבר יותר כי אף אחד לא ננעל כאן, אפשר ללכת הביתה, ולכן אני נותן לשיחה לזרום, בסעודה שלישית הוא מחכה למעריב והבדלה ואתה מעכב אותו, ואם יש מישהו שרוצה כבר לשיר ואין לו סבלנות לשמוע הרבה, אז מדברים קצר ושרים, ואז יושבים וממשיכים לדבר שיחת חברים.

קיבלתי היום מכתב ממישהו שכותב שאני מהרס, אני ומוהרא"ש, כי הוא ראה בבית מדרש בירושלים שמתפללים אחרי זמן תפילה, והרי רבינו אמר שאסור לזוז מהשולחן

כולם לעשיה, אבל הכל אפשרי, תראו להכניס את האנשים לקהילה, אבל ח"ו לא לעשות את זה בכח, תריחו על כל אחד איך אפשר לעשות את זה.

• אני מקוה להגיע לכאן יותר בליל שישי, להתחזק יחד מזמן לזמן.

• בטח שאפשר לתת לבחורים עליות, ולא רק עליות אלא גם להיות בעל תפלה, ואם יש בחור שמתפלל יותר יפה מהאברכים אז צריך יותר לשלוח אותו, יש כאן בחור בעל קורא שקורא בבית כנסת בירושלים, הוא קורא באומנות מדהימה, לא שמעתי אף פעם כל כך יפה, אם זה היה בית כנסת של מאות מתפללים אולי יש ענין של כבוד הציבור, אבל בית כנסת של עשרים מתפללים שיש בחור שיודע להתפלל או לקרוא בתורה, מה השאלה בכלל, בטח שיתנו לו.

• כשאברך מתפלל לעצמו, אסור להגיד לו כלום איך להתפלל, אבל אם הוא מתפלל לפני העמוד או שהוא בעל קורא צריך להיזהר שלא סתם ימהר בתפלה וימלמל וכו'.

• זה עוד השאלות הקטנות, שיש רק כעת, הולך להיות כאן אלפי משפחות ואז יהיו שאלות אחרות לגמרי, ורק תחזיקו את עצמכם יחד באהבה ואחוה, אתם תראו יהיה כאן דברים מאוד יפים.

• גם ללמד סיפורי מעשיות או שאר ספרים זה לא שייך דווקא לגבאי אחד, הוא לא האדמור של הבית כנסת, אם יש לך דיבורים אז תדבר, ואם אין לך דיבורים תבקש ממישהו אחר שידבר, בהתחלה היה שכולם דיברו, ישבנו במעגל וכל אחד דיבר לפי הסדר, עד שראו שרק לשלוש אנשים האלו יש דיבורים, ואז ביקשתי ממוהרא"ש שחבל לשמוע סתם מישהו שמקריא שיחה ולא אומר כלום, ויש 3 שיוודעים לדבר שיתנו להם, אחרי זה אמרתי שיש רק 2 שיוודעים לדבר, וככה היה שבוע אחד ר' מרדכי יונה ושבוע אחד ר' אברהם, אחרי זה נהיה שמוהרא"ש אמר לי שאני צריך לדבר.

• אתה שואל כמה זמן לדבר בסעודה שלישית

לעזור, ואני יוצא איתה לטייל וכולם חושבים איזה זוג מאושר, ורק זה שחסר שלי שבנוסף לכל הצרות שלי, שגם ידעו שאני סובל, אז לפחות אני מחייך, וכשאני מגיע לבית מדרש אני חייב כמה דקות לדבר ולהשתחרר, אמרתי לו שזה עדיין לא מצדיק לדבר בבית מדרש, הוא אומר שזה נכון, אבל זה גם לא מצדיק שהגבאים יתיישבו עליו ויצעקו עליו ולא ירדו ממנו, הרי אין לו בית, אין לו מקום להיות שם, הוא אומר שאם גם לא יהיה לו כמה הדקות אלו בבית מדרש, אז הוא חייב להיפרד מאשתו, הוא אומר לי אני לא מגיע כמו ראש הישיבה, שיש לו אשה שמבשלת הכל והוא נח קצת ביום שישי, אני עושה הכל לבד בבית ולא נח לרגע, ואת כל זה חייבים הגבאים לדעת.

לפני שנים כשהיה מלחמות כל השבוע על הישיבה, מחאות ופשקוילים, חיכיתי בקוצר רוח כל השבוע שכבר יגיע השבת קודש, ובאתי לבית מדרש, וכל כמה דקות הגיע איזה יהודי טוב וסידר לי את הטלית על הראש, זה היה לי כל כך קשה, מה אתה רוצה ממני, אני כבר הולך עוד כמה דקות הביתה, תן מנוחה. אני לא רוצה גבאים מיוגעים שיגרשו מתפללים, אז כל מי שיש לו בעיה עם כסף שיבוא לבקש, אני רוצה שיהיה כאן אהבה ואחווה, אבל הכי טוב שכל אחד יביא משהו, וזה לא אומר שמחר תיגש למישהו ותגיד לו שיביא קפה ואם הוא לא מביא זה אומר שהוא לא מציית לראש ישיבה, צריך לעשות את זה עם שכל.

היה פעם שדכן שאמר לחתן בדיוק מה לעשות, וכשהגיע להגיד מזל טוב למחותן, החתן הכניס את היד שלו בתוך ידיה הבקבוק יין וככה העביר את ידו ונתן לו מזל טוב, ואמר שאת זה השדכן לא אמר לו שאסור לעשות.

מוהרא"ש לא דיבר נגד מכירת עליות, הרי מכרו אצלו עליות בראש השנה, מוהרא"ש דיבר רק נגד המי שברך, שאומרים בעבור שיתן... ולא נותנים בסוף, מוהרא"ש סיפר שפעם אחת הוא הבטיח לתת באיזה בית

ערוך, ראיתי שהוא שואל טוב ולא מדבר עם חוצפה, אז אענה לו בעזרת השם במכתב, כמובן שאחרי חצות אסור, מוהרא"ש אמר לי שתפלת שחרית אחרי חצות זה ברכה לבטלה, מעולם לא התפללתי אחרי חצות גם אם לא היה לי טלית ותפילין, גם אם אין לך טלית ותפילין, אז מתפללים בלי טלית ותפילין, ואחרי זה מניחים טלית ותפילין.

- אם רואים שאין זמן נורמלי להתחלת התפלה, אז מתיישבים יחד ומטכסים עצה, ומחליטים על זמן תפלה שלכם, גם עלי כועסים בוילימאסבורג, אני גר הכי רחוק מהבית מדרש, ואני יודע שהדרך לוקח לי שעה, חצי שעה הלוך וחצי שעה חזור, אז אני מתפלל יותר מוקדם, אבל אמרתי שאם ישכרו ליו"ט את המקום ליד הבית שלי, אפשר להתחיל שעה אחרי הזמן, כי אני מרויח שעה של הליכה, ואתם תשבו יחד ותדברו על זה.
- זה נכון שאמרתי שהגליון של ברסלב שטעטל לא מתאים לבית מדרש, אבל הכוונה שאתה בתור גבאי צריך לשמור לא להכניס את זה, אבל אם מישהו הכניס וקורא את זה, אתה לא יכול להגיד לו כלום, שהדאגה שלך תהיה שיהיה אהבה ואחווה בבית מדרש, תחשוב שאתה כעת בבית מדרש ענק של כמה מאות איש ואתה קורא לעצמך גיליון מתחת לשולחן, למי זה מפריע.
- צריך לדבר מאוד יפה לאברכים, כשיש מה להעיר למישהו תמיד כדאי לשלוח את הגבאי השלישי, שאצלו לא מפריע כלל הענין שהוא מעיר על זה.
- כשמישהו מגיע בערב שבת עם טועמיה, הוא לא צריך לא אותך ולא את הבית מדרש, הוא חייב מקום לחמש דקות לאן לברוח, אם יש פאליש זה הכי טוב, אבל אם לא, וכי אפשר להגיד לו משהו, אברך אמר לי פעם, אף אחד בעולם לא יכול לדעת מה אני עובר ביום שישי בבית, אני מחייך ועושה הצגה, יש לי אשה נוראית ולא עושה כלום, ואני עושה את מה שראש הישיבה אומר, שוטף ומנקה ומבשל הכל לשבת, ובאמצע רץ להורים שלי

התפללו לפני זה לפני העמוד, יש גבאים שנזכרים ברגע האחרון ואף אחד לא ניגש, אז הם אומרים לעצמם, מוחל טובות, אגש לבד לעמוד, וכל הקבלת שבת הוא רב עם עצמו ומקלל את עצמו ואת כולם, שאף אחד לא עוזר לו.

בנוגע לברכת המזון על הכוס, אם יש מיץ ענבים בשולחן, זה כבר הלכה, וחייבים לברך על הכוס, וזה גם בבית כשיש מזומן לברכת המזון, בבית אפשר להוציא את המיץ ענבים לפני שמכניסים מים אחרונים, אבל אם זה בבית כנסת זה מתאים לכבוד הבית מדרש שאף אם אין כעת מיץ ענבים בפנים, ואף שלפי ההלכה לא חייבים לברך על הכוס, בכל זאת זה מכובד להכניס מיץ ענבים מבחוץ, זה דבר יפה לברך על הכוס, אבל לא שותים אחרי ברכת המזון, לבד משבע ברכות.

אני כל כך נהנה כאן בבית מדרש, שהילדים אוספים את כל הסיפורים אחרי התפלה, כל שבוע ושבוע זה ככה, זה כזה חכם לעשות את הילדים לגבאים, כי קודם כל הילדים לא עושים לך בעיות אחרות אחרי התפלה... וחוזר מזה הם מארגנים לך יפה את הבית מדרש.

אין שום ענין לשלוח בעל שמחה לעמוד כשהוא לא יודע לגשת והוא עושה לך טובה שלמה שהסכים והוא ממלמל את התפלה בלי טעם, אבל עליה צריך לתת לו, ואם מגיע מישהו יהודי נכבד צריך לכבד אותו, ראיתי שנתנו כאן ליהודי נכבד הגבה במנחה, זה כיבוד מאוד גדול אצל הרבנים, גם מנחה ערב שבת, וגם שישי כמובן, וגם פתיחה במנחה וגם הגבה במנחה, אם נתת לו את זה, נתת לו חיים, ד' מלך לא אומרים אצלינו, ואי אפשר לתת את זה, מפטיר זה חשוב למי שאין לו הורים, אצל הספרדים שביעי מאוד חשוב, ככה היה ביבנאל.

מנחה ערב שבת לא מתפלל חיוב שהוא באמצע שנה, וגם קדיש לפני כגוונא לא קשור ליתומים.

בהתחלה היו מחכים בויליאמסבורג למנין לקדיש לפני הודו, ואז הם ראו שיכולים להגיע

כנסת באירופה ושכח מזה, ואחרי זה אשתו איבדה את כל התכשיטים והוא תלה את זה בנדר הזה, ומיד חזר לשם ושילם ומצא את כל התכשיטים, אבל מי שרוצה למכור עליות והוא יודע שכבית כנסת שלו אפשר למכור, וזה לא מעכב את הציבור ויש מספיק אנשים לקנות, שימכור, אפשר אפילו למכור את הכל ביחד, כל העליות ביחד ב10 דולר, זה גם כסף.

הגבאים צריכים לסכם מי יהיו הבעלי תפלה, אם יודעים שיש 3 שיכולים להיות בעלי תפלה, אז צריך לסכם איתם, שמי מהם שהגיע מוקדם שיגש לעמוד.

אתה שואל מי אומר יהללו במוסף. אין בזה הלכה, תלוי אם זה בעל תפלה טוב ויודע מקודם שהוא ניגש, אז שיבוא ויגיד יהללו, אם זה מישהו שעושה טובה וניגש לעמוד, אז מי שעומד עם הספר תורה יגיד יהללו.

אם אתה רואה שאף אחד לא ניגש לעמוד, תהיה חכם ובליל שבת אחרי התפלה תגיד למתפללים שאתה רוצה לדבר איתם, ותגיד להם שיגידו לך מה לעשות שאף אחד לא רוצה לגשת, המתפללים לא יודעים מה עובר על הגבאי, הם חושבים שהגבאי סתם נודניק ונדבק אליהם, כשהם ישמעו שיכולים לעזור לך, הם יעזרו לך בשמחה, ב"ה שד' עזר לי ויש לי טעם בתפלה, כשאני נהייתי גבאי בויליאמסבורג אף אחד לא רצה לגשת, וזה לא היה כמו היום שאני מתפלל כאן בקריה רק שחרית וקבלת שבת, אלא שם התפללתי כל התפלות, מנחה ערב שבת, וקבלת שבת, פסוקי דזמרא שחרית מוסף ומנחה בסעודה שלישית, אף אחד לא הסכים לגשת, ר' מרדכי יונה אמר לי תציל את המצב ותעמוד בעמוד כל השבת, גם ביו"כ הייתי אצל העמוד, וכשאני מסתובב אני רואה אחד עם משניות ואחד עם אוצר הקונטרסים וכו'.

יש הרבה אברכים שרוצים לגשת ומתפללים יפה, אבל מאוד מתביישים ומחכים שיבקשו מהם לגשת, יש הרבה שהם היום בעלי תפלות נפלאים, ועד שלא דחפתי אותם לעמוד, לא

אני כבר לא יכול להתפלל ככה, איפה שאני הולך יש את אלו שרצים אחרי, אבל זה מלא טעם כשיש קצת מתפללים עם הרבה אהבה ואחווה.

כשאני הולך בשבת בבוקר לבית מדרש, אני יוצא ב6 וחצי עם הילדים, ויש רשימה שלמה של אברכים שמבקשים שיעירו אותנו, הילדים שלי עוברים באמצע הדרך לכמה וכמה אברכים ודופקים בדלת וחוזרים עם ממתקים, סיפור שלם, הרבה אברכים שמבקשים את זה, מקבלים את השירות, אבל אי אפשר להעיר שכן ולדפוק על דלתו, כשהוא לא ביקש ולא תיאמו את זה איתו.

אם אברכים לא שרים בסעודה שלישית זה לא העסק שלכם, רק שלא ידברו בעת שמלמדים את השיחות, אבל אל תחייבו אף אחד לשיר, גם אם רק אתם שרים לבד.

להיות גבאי זה לא פשוט, צריך כל הזמן לזכור שעובר על אנשים מה שעובר עליהם, כמו שאני תמיד אומר למלמדים שהילד לא הגיע לעצבן אותו, אלא כי זרקו אותו על האוטובוס והוא מצא את עצמו בחדר, ככה עם האברכים אף אחד לא מגיע לבית מדרש לעצבן את הגבאי, הוא חייב להגיע להתפלל הוא מצא עת עצמו כאן, ותפללו על זה שהכל יהיה נעים בבית מדרש.

אני מקוה שהאסיפה הזאת עזרה משהו, חוץ מזה שיש לכם עכשיו בלבולים בראש שאולי לא מתאים לכם להיות גבאי, אני מקוה שיצא משהו טוב מזה.

ד' יעזור לנו, אם יהיה בינינו אהבה ואחווה יהיה כאן דברים טובים, ד' יעזור לכם שיהיה לכם הרבה הצלחה.

מתי שרוצים כי מחכים להם עם התפלה, והמנין התאחר מאוד, ולכן עשינו שמחכים לפני ישתבח, ברגע שנכנס העשירי התחלנו ישתבח שמך, וכשראו שלא מחכים התחילו לבוא מוקדם, אבל צריך לזכור שאף אחד לא רוצה להיות רע, אנשים סחוטים ועייפים מכל השבוע.

אני רוצה שתזכרו מזה להכניס את כולם לפעילות בבית מדרש, ולבד מזה שאין כזה דבר גבאי אחד שהכל נופל עליו, תמיד יש שני גבאים, ואם חסר כסף תפנו לאברהם הערש ואברהם יושע.

גבאי צריך לדאוג שיהיה נקי, ושיהיה מפות יפות לשבת, הוא לא חייב לעשות את זה אבל שידאג שמישהו יעשה את זה, גבאי לא חייב להיות בבית מדרש בשבת, כל 3 הגבאים יכולים לנסוע לשבת, אבל הם צריכים לדאוג לכל צרכי הבית מדרש לאותה שבת, שלאחד יהיה המפתח של הארון קודש, ושידעו מי הבעל תפלה וכו'.

בויליאמסבורג היה תמיד הערינג בשבת בבוקר, אבל כשהציבור גדל וזה מאוד יקר אז הפסקנו עם זה, צריך גם לשמור שלא יהיה מסיבה... שיהיה לזה טעם.

יש לכם קשיים במנין, תראו מה אפשר לעשות, עוד יהיה לכם הרבה אנשים בבית מדרש, אבל בינתיים, וכי תתפללו בבית ליד הסיר? צריך לבוא לבית מדרש, כשאינ מנין לא אומרים ברכו וקדיש וקוראים מהחומש, אבל אפשר לצרף ארון קודש וילד כפי שכתוב בשו"ע...

אני זוכר את הזמנים שהיה בית כנסת קטן עם קצת מתפללים, זה היה מלא חן, היום